

4-звездочные отели – 400 долларов за номер ежегодно (до 30 отелей).

Частичная компенсация строительных затрат

Инвесторам компенсируется часть затрат на строительство гостиниц, введенных в эксплуатацию до 1 января 2022 года:

3-звездочные отели – 40 млн сумов за номер (при наличии минимум 50 номеров).

4-звездочные отели – 65 млн сумов за номер (при наличии минимум 100 номеров).

В направлении продажи земельных участков

После завершения строительства гостиницы земельный участок может быть передан инвестору в собственность.

Приведём отмену ряда требований к отелям

Бары, кафе и рестораны в отелях больше не требуют отдельных лицензий для торговли алкоголем.

Отели могут предоставлять трансфер и туристические перевозки без получения лицензий.

Эти реформы способствуют активному развитию гостиничного бизнеса и делают Узбекистан привлекательнее для инвесторов и туристов.

Заключение: Индустрия гостеприимства в Узбекистане находится на этапе активного роста и трансформации, что открывает широкие перспективы для дальнейшего развития. Ключевыми направлениями становятся цифровизация услуг, развитие экологического и культурно-исторического туризма, повышение качества сервисов, а также привлечение иностранных инвестиций.

Государственная поддержка, модернизация инфраструктуры и внедрение инновационных технологий позволят Узбекистану укрепить свою позицию на мировом туристическом рынке. Важно также учитывать глобальные тенденции, такие как устойчивое развитие и персонализированный сервис, что позволит повысить конкурентоспособность отрасли.

В целом, перспективы развития индустрии гостеприимства в Узбекистане выглядят многообещающими, и при комплексном подходе страна может стать одним из ведущих туристических центров Центральной Азии.

Список литературы:

1. Бекмуродова, Л. (2024). Инновационные технологии в индустрии гостеприимства: перспективы и реализация в узбекистане. *Экономическое развитие и анализ*, 2(4), 329-340.
2. Иноятова, С. (2019). Практика управления человеческими ресурсами в индустрии гостеприимства в Узбекистане: каковы проблемы, функции и роли HR?. *Экономика и инновационные технологии*, (5), 35-44.
3. Тухтасинова, М. М. (2019). ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ. *Апробация*, (4), 80-83.
4. Usmanova, Z. M. (2023). KADRLARNI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHGA YONDASHUVLAR. *Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali*, 3(5), 54-60.

HUDUDLARNING TURISTIK SALOHİYATINI BAHOLASH ORQALI INVESTITSİYALARNI JALB QILISH IMKONIYATLARI

Abduvoxidov A.A.

Guliston davlat universiteti

“Iqtisodiyot” kafedrası dotsenti

akash7509@rambler.ru

Annotatsiya: Hozirgi kunda turizmni rivojlantirish, sohaga investitsiyalar jalb etish, kadrlar salohiyatini oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Respublikada turizm ko‘pincha qadimiy shaharlar,

tarixiy-madaniy yodgorliklar doirasida cheklanib qolmoqda. Mamlakatning betakror tabiati, milliy qo'riqxonalari, tog'li hududlarida turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud. Ayniqsa, tibbiyot turizmi, ziyorat turizmi va ekoturizmni rivojlantirish nafaqat iqtisodiyot, balki ijtimoiy sohalar rivojiga ham katta turtki beradi.

Bugungi kunda jahonda turizm sohasini yanada rivojlantirish, uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushini oshirish, mamlakat hududlarida aholini yangi ish o'rinlari bilan ta'minlash maqsadida turistik-rekreatsiya obyektlaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirishga asos yaratadigan ilmiy tadqiqotlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu jihatdan mazkur ilmiy-tadqiqot ishida mamlakatimizda turistik xizmatlar bozorini rivojlantirish muammolari va istiqbollari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: milliy iqtisodiyot, turistik hudud, turistik destinatsiya, raqobatbardoshlik, turistik xizmatlar, turistik salohiyat.

Kirish: Hozirgi kunda turizmni rivojlantirish, sohaga investitsiyalar jalb etish, kadrlar salohiyatini oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Mamlakatda turizmni milliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, hududlarni jadal rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholining daromadlari va turmush darajasini oshirish, mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini oshirishni ta'minlovchi strategik tarmoqlardan biri sifatida rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda.

Jahon tajribasi rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti turizm sohasini rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga egaligi hamda soha milliy daromad shakllanishidagi asosiy manbalardan biriga aylanib borayotganligini ko'rsatmoqda. O'zbekiston ham makroiqtisodiy barqarorlikka erishish va mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda katta turistik salohiyatga ega. Jahonning rivojlangan mamlakatlari tajribasidan ko'rinadiki, turistik-rekreatsiya obyektlarini kengaytirish hamda ulardan samarali foydalanish hisobiga iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashga alohida e'tibor qaratiladi.

Bugungi kunda jahonda turizm sohasini yanada rivojlantirish, uning makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushini oshirish, mamlakat hududlarida aholini yangi ish o'rinlari bilan ta'minlash maqsadida turistik-rekreatsiya obyektlaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirishga asos yaratadigan ilmiy tadqiqotlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu jihatdan rekreatsion xizmatlar bozorining rivojlanishi asosida xizmat ko'rsatuvchi infratuzilmalar samaradorligini oshirish, turistik-rekreatsiya obyektlaridan foydalanish samaradorligini ta'minlovchi mexanizmlarni takomillashtirish, shuningdek, hududiy va makroiqtisodiy darajada multipli-kativ samarani keltirib chiqarishini e'tiborga olgan holda hozirgi davrda jahonning rivojlangan mamlakatlarida turistik-rekreatsiya xizmatlari bozorini rivojlantirish yo'nalishidagi ilmiy tadqiqotlarga alohida e'tibor qaratilgan.

O'zbekiston hududlarida turizm sohasini rivojlantirish yaqin hududlardagi boshqa mamlakatlarga nisbatan ayrim ustunliklarga ega bo'lib, ulardan foydalanish asosida qisqa vaqt ichida turizm sohasini rivojlantirish imkoniyatlari mavjud. Bugungi kunga qadar turistik-rekreatsiya obyektlarini rivojlantirish masalasi qisman o'rganilgan bo'lib, bu borada kompleks yondashuvlar yetarli emas. "O'zbekiston-2030" Strategiyasida 58 - maqsad sifatida "O'zbekistonda tashqi va ichki turizmni rivojlantirish uchun keng sharoitlar yaratish orqali sayyohlar sonini oshirish" belgilangan bo'lib, bunda xorijiy turistlar sonini 15 millionga, ichki sayyohlar sonini 25 millionga, ziyorat turizmi bo'yicha keladigan turistlar sonini 3 million nafarga oshirish; xususiy investitsiyalarni jalb qilish hisobiga respublikada 30 ta yirik turizm klasterlarini tashkil etish, mehmon o'rinlari sonini kamida 2 barobarga oshirish, tog'li hududlarda 25 ta dor yo'llari qurish, turizm mahallalari sonini 175 taga yetkazish; turizm xizmatlari eksportini 5 milliard dollarga yetkazish, tibbiyot va ta'lim turizmi eksportini yiliga 1,5 milliard dollarga yetkazish; xorijiy turistlar uchun barcha xalqaro aeroportlarda respublikadan sotib olingan va rasmiylashtirilgan mahsulotlar uchun "Tax free" tizimini joriy etish; "Ko'hna tarix durdonalari" milliy dasturini ishlab chiqish hamda uning doirasida madaniy meros obyektlari restavratsiya qilish, yodgorliklarda "ochiq osmon muzey" larini tashkil etish; mamlakatimiz miqyosida shaharlararo avtobus qatnovini ta'minlaydigan kompaniyalarni tashkil etishni yanada rag'batlantirish; jami 1000 dan ziyod elektr quvvatlash stansiyalari, ovqatlanish va hordiq chiqarish, savdo va xizmat ko'rsatish nuqtalarini tashkil qilish vazifalarini amalga oshirish ko'zda tutilgan.

Turistik-rekreatsiya obyektlarini rivojlantirish asosida rekreatsion xizmatlar hajmining qisqa davr ichida o'sib borishi, bir tomondan, mamlakatda ichki turizm iste'moli hajmining ortishiga olib kelsa, ikkinchi tomondan, rekreatsiya xizmatlarini eksport qilish hajmi ortishi hisobiga eksport hajmida turistik xizmatlar ulushining ortib borishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Mazkur ilmiy materialda ilgari surilgan taklif va tavsiyalar hududlarda turizmni rivojlantirish uchun yo'naltirilayotgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan aniq tavsiyalarning nazariy va uslubiy asoslarini shakllantirish imkoniyati mavjudligini ko'rsatadi.

Asosiy qism: Jahon tajribasidan ma'lumki, rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti qisqa davr ichida turizm sohasi hisobiga katta salohiyatga va rivojlanish imkoniyatlariga ega. Ulkan turistik salohiyatga ega bo'lgan mamlakatimizda ham ushbu salohiyatga tayangan holda makroiqtisodiy barqarorlik hamda rivojlanishga erishish imkoniyati yuqori. Bunga mamlakatimiz Prezidenti va hukumati tomonidan ko'rilayotgan chora- tadbirlar va ishlab chiqilayotgan dasturlar guvohlik bermoqda. Bu sohani yuqori darajaga ko'tarish va mamlakat iqtisodiyotini yanada rivojlantirish uchun ham katta imkoniyatlar mavjud.

Hududlarning turistik-rekreatsion salohiyatini kompleks baholashga uslubiy yondashuvlarni shakllantirishda iqtisodiy baholashdan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Mavjud turistik-rekreatsion resurslarni iqtisodiy baholash hududning mavjud resurslaridan foydalanish samaradorligi nuqtai nazaridan salohiyatni aniqlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bu hududning haqiqiy va potentsial imkoniyatlarini aniqlashga yordam beradi.

Bizning fikrimizcha, hududlarda turistik resurslarni kompleks baholashga uslubiy yondashuvlarni shakllantirish doirasida ekologik baholash turini kiritish maqsadga muvofiq. Hududning ekologiyasi tabiiy muhit holati va antropogen omillarning turizm faoliyatining qulay sharoitlariga ta'siri darajasini ko'rsatadi.

Hududlarning rekreatsion va turistik salohiyatidan foydalanish samaradorligini iqtisodiy baholash turistik-rekreatsiya salohiyatidan foydalanish darajasini tavsiflovchi ijtimoiy-iqtisodiy ko'rsatkichlarni hamda hududlarda turizmni rivojlantirish bo'yicha investitsiya dasturining parametrlarini tahlil qilish va baholash maqsadida amalga oshiriladi.

Hududlardagi iqtisodiy sharoitlarni baholashning uslubiy qoidalari rekreatsiya va sayyohlik salohiyatidan foydalanishning ahamiyatini va samaradorligini, mintaqada turizmni rivojlantirish dasturida qabul qilingan tadbirlarning samaradorligini aniqlashga imkon beradi, bu esa rekreatsion va turistik boshqaruv dasturlarini ishlab chiqishda amaliy ahamiyatga ega.

Mamlakatimiz hududlarida milliy turistik korxonalar turistik xizmatlar bozorida katta tajriba va salohiyatga ega bo'lgan kuchli raqobatchilar bilan birgalikda faoliyat olib bormoqda. Shu sababli, turizm tarmog'ini rivojlantirishga qaratilgan strategiya – mamlakatda turistik hududlar raqobatbardoshligini oshirish va rivojlantirishga yo'naltirilishi lozim.

O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar bozorining rivojlanishi va samaradorligini unda dam oluvchilar sonining oshishi bilan baholash mumkin.

O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar bozorining rivojlanishiga omillar ta'sirini o'rganishdan oldin uning holatini baholash maqsadida bozorning kuchli, zaif tomonlari, mavjud imkoniyatlar va xatarlarni aniqlashga yordam beruvchi SWOT tahlil amalga oshirildi (1-jadval). SWOT tahlilning har bir guruh omillari rekreatsion xizmatlar bozoridagi holatning qanday o'zgarishda rivojlanib borishiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir etadi. Albatta, SWOT tahlil matritsasining har bir bo'lagida joylashgan holatlar bo'lak nomi bilan mutanosib ravishda o'zgarishlarni belgilaydi.

1-jadval
O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar bozorining SWOT tahlili

Kuchli tomonlar	Zaif tomonlar
1. Rekreatsiya obyektlari mavjud bo'lgan hududlarning yuqori geografik va tabiiysalohiyati; 2. Rekreatsiya obyektlari tarkibida mijozlar uchun turar joylarning mavjudligi; 3. Rekreatsiya obyektlarida turli madaniy-maishiy va dam olish xizmatlarining mavjudligi; 4. Rekreatsiya xizmatlaridan foydalanish uchun o'sib borayotgan real talabning mavjudligi; 5. Rekreatsiya xizmatlarini taklif etuvchi muassasalar va korxonalarda xizmat yo'nalishlari bo'yicha mutaxassislarining mavjudligi.	1. Mavjud yuqori salohiyatdan maksimal darajada foydalanilmaslik; 2. Rekreatsiya obyektlaridagi turar joylarning xalqaro talablarga mos kelmasligi; 3. Mavjud rekreatsiya obyektlari va ularda foydalanish mumkin bo'lgan xizmatlar to'g'risidagi axborotlarning etishmasligi; 4. Rekreatsiya xizmatlari taklif etuvchi obyektlar joylashgan hududlarda zaruriy infratuzilmalar va klasterlarning yetarli darajada shakllanmaganligi va xizmatlar sifatining past darajasi.
Imkoniyatlar	Xatarlar
1. O'zbekistonni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari uchun ichki va tashqi turizmni rivojlantirish tendentsiyasi; 2. Rekreatsion turizm sohasining investitsion jozibadorligini oshirish; 3. Rekreatsion xizmatlar ko'rsatish bazasini kengaytirish imkoniyatlari; 4. Yangi quvvatlarni ishga tushirish va klasterlarni shakllantirish hisobiga yangi ish o'rinlarini yaratish imkoniyati.	1. Davlatning rekreatsiya xizmatlari bozori bilan bog'liq iqtisodiy siyosatining o'zgarishi; 2. Xalqaro axborot tizimlariga qo'shilish natijasida xalqaro bozordagi yetakchi turistik korxonalar bilan raqobatning yuzaga kelishi; 3. Raqobatchilarning paydo bo'lishi natijasida xizmatlar va daromadlarning raqobatchilar o'rtasida taqsimlanishi.

Jahon mamlakatlarining iqtisodiy rivojlanish jarayonida so'nggi yillarda alohida tarmoq yoki sohalarni klasterli yondashuv asosida rivojlantirilishi tadqiqotlar sohasi bo'lgan masalani ko'rib chiqishda bugungi kun holati doirasida tadqiqotlarni talab qiladi. Shuni e'tiborga olgan holda, mamlakatimiz hududlarida turistik-rekreatsiya obyektlaridan samarali foydalanish yo'nalishlaridan biri sifatida rekreatsion xizmatlar klasterlarini shakllantirish asosida xizmatlar bozorini rivojlantirish istiqbolli yo'nalish sifatida e'tirof etilmoqda.

Rekreatsion xizmatlar bozorining hozirgi kundagi holatini tarkibiy jihatdan o'rganib chiqish, ushbu tizimdagi korxonalarning aksariyati klaster shaklida tashkil topmaganligini, aniqroq aytadigan bo'lsak, asosiy xizmatlar atrofida shakllangan xizmatlar talabdan kelib chiqqan holda mustaqil va stixiyali tarzda shakllanganligini ko'rsatadi. Chunki, barcha rekreatsiya obyektlari atrofida shakllangan infratuzilma tizimlari alohida, bir-biri bilan hamkorlikda ish olib bormaydigan va tizim holatida shakllanmagan holda faoliyat olib boruvchi tuzilmalar ko'rinishida shakllangan. Bu tuzilmalarning o'z quvvatlarini asosiy xizmat quvvatlariga bog'lanmaganligi, bir tomondan, ularning qisman noaniq bozorga ishlashiga olib kelsa, ikkinchi tomondan rekreatslarning ushbu mahsulot va xizmatlarga bo'lgan talabining qondirilishida uzilishlar yuz berishi natijasida rekreatsiya obyektlari xizmatlarini taklif etuvchi korxonalarning «jozibadorlik» darajasi pasayishiga olib keladi.

Yuqoridagi holatlarni hamda rivojlangan mamlakatlardagi rekreatsion xizmatlar klasterlari faoliyatidagi tajribalarni hisobga olgan holda tadqiqotda alohida tarkibiy tuzilishga ega rekreatsion xizmatlar klasterini shakllantirish taklif etildi.

Taklif etilayotgan klasterning mulkiy asosini bir necha shaklda shakllantirish yo'llari mavjud.

Birinchi shakl. Klasterning barcha bo'g'inlari bir tadbirkorning mablag'lari asosida tashkil etilganda, asosiy xizmatlar bilan infratuzilma tizimlari faoliyatni bir-birining ko'rsatkichlaridan kelib chiqqan holda tashkil etadi.

Ikkinchi shakl. Klasterning alohida tizimlari alohida tadbirkorlar mulki asosida tashkil etiladi va faoliyat ko'rsatadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 20 oktyabrdagi "Davlat- xususiy sheriklikni rivojlantirishning huquqiy va institutsional bazasini yaratish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida"¹⁸gi PQ-3980- sonli qaroridan kelib chiqib, rekreatsion xizmatlar klasteri davlat hamda xususiy sheriklar mablag'lari ishtirokida shakllantiriladi.

Bunda, birinchidan, klaster moliyaviy faoliyatida risklar taqsimlansa, ikkinchidan, sohani rivojlantirish borasidagi dasturlarning amalga oshirili-shida davlat bevosita ishtirok etadi. Ikkinchidan, rekreatsion obyektlarni yaratish uchun sarflangan mablag'larning qaytish darajasi nisbatan sekin bo'lgan sharoitda tadbirkorlar faoliyati to'g'ridan-to'g'ri davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi va davlat tadbirkorligi ham yuz beradi. Taklif etilayotgan mexanizm klasterlarni tashkil etish uchun moliyaviy resurslarning shaklla-nishi va taqsimlanish mexanizmi ham umumiy holda ko'rsatib o'tilgan.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 30.12.2024 yildagi 915-son "Turistik klasterlar faoliyatini tashkil etish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida" qaroriga ko'ra, turistik klaster maqomi kompleks turistik xizmatlar hamda turistning va ekskursantning ehtiyojlarini qanoatlantirish uchun zarur bo'lgan boshqa qo'shimcha xizmatlar ko'rsatuvchi mustaqil tashkilotlar hamda yakka tartibdagi tadbirkorlar majmuiga beriladi.

Turistik klasterlar belgilangan tartibda turistik klaster maqomi to'g'risidagi guvohnomani olgan paytdan boshlab tashkil etilgan hisoblanadi.

Turizm qo'mitasi turistik klaster maqomini berish bo'yicha vakolatli organ hisoblanadi.

Bunda, ariza beruvchi elektron shaklda yoki pochta orqali belgilangan shakldagi ariza bilan vakolatli organga murojaat qiladi.

Turistik klasterlarni tashkil etish va turistik klaster maqomini olish uchun tadbirkorlik subyektlari quyidagi talablarga javob berishi lozim, jumladan:

turistik klaster faoliyati turoperator – mehmonxona – transport – xizmatlarini ko'rsatish bilan to'liq qamrab olinganligi;

turistik klaster hududida sig'imi kamida 40 nafar mehmon uchun mo'ljallangan joylashtirish vositasining mavjudligi;

turistik klaster hududida mahalliy hunarmandchilik mahsulotlarini (esdalik sovg'alari) sotish shoxobchalari (kamida bitta savdo nuqtasi) mavjudligi.

Xulosa: Ilmiy tadqiqotlar natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Respublika iqtisodiyotida kelajakda katta salohiyatga ega bo'lgan tarmoqlardan biri turizm infratuzilmasidir. Bu sohaga e'tiborning qaratilishi respublika ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida juda katta ahamiyatga ega bo'lgan, turizm orqali dunyoni bilish, boshqa mamlakatlarning faol aholisini bu erlarga jalb qilish, mamlakat g'aznasiga valyuta tushirish va shu orqali aholining turmush farovonligini yaxshilashda katta imkoniyatlar tug'diradi.

2. O'zbek turizmida xorijiy investitsiyalarga alohida hurmat bilan qaralar ekan, soha oldida turgan muammolarni muvaffaqiyatli hal etish uchun xorijiy investitsiyalar ichki investitsiyalarga "qo'shimcha" bo'lishi lozimligini alohida ta'kidlash zarur. Faqat shu holdagina ular turizmni rivojlantirishga rag'batlantiruvchi ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bundan tashqari, jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi deyarli hech qachon milliy iqtisodiyotdagi jami investitsiyalarning 10-12 % dan oshmaydi.

Turizm sohasiga xorijiy investitsiyalar quyidagi afzalliklarga ega:

yaxlit holda turizm iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarning ijobiy ta'sir ko'rsatish;mamlakat iqtisodiyotining noishlab chiqarish sektoriga to'g'ridan-to'g'ri kapital oqimlarining ko'payishiga erishish;turizm sohasida mahalliy tadbirkorlikning o'sishini ta'min etish;xalqaro raqobatbardoshlikni oshirish; aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratilishini rag'batlantirish; aholining turmush va madaniy darajasini yaxshilash; mehnat resurslari (ta'lim tizimi va turistik kadrlarni tayyorlash); boshqaruv va

texnologik sohalarda nou-xaularga ega bo'lish. Xorijiy sarmoyadorlar uchun qulay rejim yaratish maqsadida xorijiy investitsiyalarni jalb etish, himoya qilish va ulardan foydalanish, xorijiy investorlarga mamlakatda barqarorlik, kafolatlar va kamsitmaslik shart-sharoitlarini ta'minlash sohasida davlat siyosatida tub o'zgarishlarni amalga oshirish talab etiladi.

3. Xorijiy sarmoyadorlar uchun qulay rejim yaratish maqsadida xorijiy investitsiyalarni jalb etish, himoya qilish va ulardan foydalanish, xorijiy investorlarga mamlakatda barqarorlik, kafolatlar va kamsitmaslik shart-sharoitlarini ta'minlash sohasida davlat siyosatida tub o'zgarishlarni amalga oshirish talab etiladi.

Turizm infratuzilmasiga investitsiyalarni oshirishning muhim qadami bu jarayonga sayyohlik tadbirkorlarini keng jalb etish uchun chinakam qulay investitsiya muhitini yaratish bo'lishi kerak. Avvalo, u kredit qaytarish, moliya-kredit muassasalari kafolat tizimini rivojlantirish, mulk huquqlari daxlsizligi, chet ellik investorlarga dividendlarni chet elga o'tkazish qoidalarini soddalashtirish, foydaga nisbatan imtiyozli soliq siyosati, shu jumladan, (uch yildan yetti yilgacha) uzoq muddatli asosda imtiyozli kredit siyosatini amalga oshirish taalluqlidir turizm moddiy bazasini yanada rivojlantirish, va boshqalar.

4. Boshqa mamlakatlarda klaster tuzilmalarining amalga qo'lla-nilishi shundan dalolat beradiki, moliya-kredit tashkilotlari, tijorat banklari, investitsiya kompaniyalari va turli fondlar klaster jarayonlarining faol ishtirokchilari sifatida maydonga chiqishlari mumkin. Bu bizga investitsiya loyihalarini amalga oshirish, qo'shimcha moddiy va resurs bazasini jalb qilish imkonini beradi, bu holat bugungi kunda turistik xizmatlar bozor inqirozni boshidan kechirayotgan bir paytda dolzarb ahamiyat kasb etadi.

5. Turistik yo'nalishlarni rivojlantirish uchun asosiy omil bu kadrlarning bilimi va tajriba salohiyatidir. Hozirda respublikada turistik yo'nalishlarni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjud bo'lsa ham juda kam yo'nalishlar ishlab chiqilgan. Bu yo'nalishlar faqat "Buyuk Ipak Yo'lida" joylashgan shaharlarga qaratilgan. Lekin respublikada turistlarning ko'rishi va dam olishlari uchun tarixiy va xushmanzara joylar ko'p. Faqat ularni yuqori darajada tanishtirish, yangi yo'nalishlar tizimi va turistlarni o'sha joylarga joylashtirish yo'llari ishlab chiqilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Papanek, G. F. (1973). Aid, foreign private investment, savings, and growth in less developed countries. *Journal of political Economy*, 81(1), 120-130.
2. Koufodontis, I., Angelis, V., Mavri, M., & Gaki, E. (2007, April). Tourism and Regional Development. In *Regional Studies Association International Conference: Regions in Focus*.
3. Calero, C., & Turner, L. W. (2020). Regional economic development and tourism: A literature review to highlight future directions for regional tourism research. *Tourism Economics*, 26(1), 3-26.
4. Matkuliyeva, S., & Begimqulov, J. (2024). Marketing asosida turistik xizmatlarni rivojlantirishning hududiy jihatlari. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 2(2), 155-164.

TURIZM SIYOSATI XALQ DIPLOMATIYASINING MUHIM YO'NALISHI **SIFATIDA**

Boymatov Farhodjon Ziyodqo'zi o'g'li

Qo'qon DPI Huquq ta'lim kafedrası o'qituvchisi s.f.d (PhD)

Boymatovfarhod0402@gmail.com

Roziqov Abdurasul Azizjon o'g'li

QDPI Pedagogika va ijtimoiy fanlar fakulteti tarix yo'nalishi 1 kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm siyosatining xalq diplomatiyasidagi o'rni tahlil qilinadi. Turizm xalqaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatning yumshoq kuchini oshirish va milliy brendni shakllantirishda muhim omil sifatida ko'riladi. O'zbekiston misolida turizm siyosatining diplomatik jarayonlarga ta'siri, mavjud muammolar va ularning yechimlari ilmiy asosda ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm siyosati, xalq diplomatiyasi, yumshoq kuch, xalqaro aloqalar, milliy imij.